

24. (23.) apríl: sv. Juraj, mučeník

Pôvod mena: z gréc. geos – zem a orge – stavať; georgos – roľník.

Pochádzal z Kapadócie v Malej Ázii. Vstúpil do rímskych légii.

Dosiahol hodnosť vyššieho dôstojníka tribuná. Počas prenasledovania za čias Diokleciána r. 305 ako kresťan odmietol priniesť obeť rímskym božstvám. Bol ukrutne a dlho mučený.

Ukrutnosti používané voči svätému Jurajovi museli byť výnimočné, keď medzi takým veľkým počtom mučeníkov, ktorí vtedy zahynuli za

vieru, jemu udelili titul „Veľkého mučeníka“. O kult i legendy o svätom sa pričinili križiacke výpravy. Jedna z nich táborila pri Lydde-Diospolis v Palestíne, ktoré je pokladané za miesto jeho umučenia. Za svojho patróna ho uznávajú: Anglicko, Holandsko, Nemecko, Švédsko, Litva, Bosna; viaceré diecézy (Bialostocká a Wilenská arcidiecéza, Limburská a Piňská diecéza) a mestá (Ferrara, Neapol). Pod jeho ochranou vzniklo mnoho rytierskych bratstiev a reholných zhromaždení. Stal sa patrónom rytierov, žoldnierov, ľudí, ktorí majú spojenie so zbraňami a vojnou – puškármi, zbormajstrami, jazdcami, tankistami; taktiež je patrónom roľníkov a skautov. Je orodovníkom počas epidémií ako aj pri chorobách kože, malomocenstva. Patrí medzi štrnásť svätých pomocníkov.

V ikonografii je zobrazený v krátkej tunike ako rytier na koni, ktorý zabíja draka. Jeho atribútmi sú: anjel s vavrínovým vencom alebo s korunou, baránok, biela zástava alebo kopija s červeným krížom, kôň, palma mučeníctva, ako aj predmety jeho mučenia – klince, mlynský kameň a kolo, meč, drak.

LEGENDA AUREA: Pred dávnymi dobami bolo mesto, ktoré sa volalo Silena. Mesto bolo ohradené a malo mnoho veží. Ľudia v Silene hovorili: „My sa nemusíme ničoho báť. V tomto opevnenom meste sme v bezpečí.“

Jedného dňa však ľudia v Silene onemeli od strachu. Zviera, ktoré dlho spalo v jazere za mestom, sa znova prebudilo. Chvostom bičovalo povrch vody a vlny siahali až po hradby mesta.

Netvor bol hladný. Žiadal si potravu. „Čo mu máme dať?“ – pýtajú sa ľudia svojho kráľa. Tento im odpovedal: „Dajte mu všetko, čo chce, aby bol spokojný. Keď bude nasýtený, dá nám pokoj!“ Ľudia privliekli k múru všetko, čo len našli a hádzali to oblude do hrtana. Snažili sa naplniť jej gágor a zapchať papuľu. Ale netvor bol nenásytý. Jeho nenásytnosť rástla zo dňa na deň. On si žiadal živé mäso, denne dve ovce. „Ako to len všetko skončí?“ – nariekali obyvatelia Sileny. Keď sa im minuli všetky zásoby a všetky ovce, netvor bol hladnejší, ako na začiatku.

Ľudia sa vybrali za kráľom a povedali mu o svojej strašnej biede. „Čo máme robiť?“ – pýtali sa znova. A kráľ nato: „Dajte mu ľudí!“ Tak odteraz každý deň losovali, kto bude na rade: žena či muž, dievča či chlapec, mladý a či starý. Mesto upadlo do smútku. Všade bolo počuť len nárek a plač.

Až raz, jedného dňa padol lós na kráľovskú dcéru. Teraz mali ju obetovať tomu drakovi. Kráľ bol zúfalý. Teraz bedákal a nariekal s ľuďmi svojho mesta aj on. Rád by bol obetoval zlato a striebro, aby princeznú zachránil, ale ľudia zostali tvrdí: „Aj ty, kráľ, musíš plniť zákon, ktorý si dal pre nás!“

Kráľovská dcéra opustila mesto. Nešiel s ňou nikto. Bola samučičká sama. Bola veľmi smutná, pýtala sa samej seba: „Ako to len skončí? Či niet (pre mňa) nijakého východiska?“ Jej cestu prekriži jazdec. Zástava s krížom viala vo vetre. Meno rytiera bolo Juraj. Tento sa pýta: „Ako ti môžem pomôcť?“ Ale kráľovská dcéra na neho zúrkne: „Uteč! Uteč, lebo potom aj ty musíš zomrieť!“

Ale Juraj tvrdohlavo zostal a žiadal, aby mu vysvetlila, z čoho má taký strach, čoho sa bojí, lebo kým jej to nepovie, on odtiaľto neodíde.

V tej chvíli bolo počuť hrozný rev. Drak vyliezol z vody, pľul síru a z papule mu šľahal oheň. Juraj dvíha svoju kopiju a cvála rovno naproti netvorovi. Začína boj na život a na smrť.

Juraj draka premohol. V ňom prišiel jeden, ktorý mal odvahu postaviť sa proti nemu a v nerovnom boji nakoniec zvíťazil. Bol silnejší ako ten netvor. Juraj je veľkým hrdinom.

Kráľovská dcéra hodila svoj opasok okolo drakovho hrdla a ten ležal premožený pri jej nohách. Kráľ a všetci ľudia žasli. Pýtali sa: „Odkiaľ má Juraj takú silu?“

Juraj na nich zvolal: „Nebojte sa! Ja som sa na ten boj odvážil v ZNAMENÍ KRÍŽA. Premohol som draka v mene nášho PÁNA, JEŽIŠA KRISTA. S Božou pomocou aj vy dokážete premôcť každé zlo!“ Kráľ sa Jurajovi poďakoval. Ponúkal mu všetky svoje poklady. Juraj však všetko rozdal chudobným a odcválal na svojom koni.

Vysvetlenie symbolov v legende

Cudzie mesto je ďaleko, preto je mi cudzie. Mám od neho odstup.

Legenda ma pozýva mať odstup. Vyjsť zo seba a spoznať, čo nie je moje/Božie – hriech, zlo.

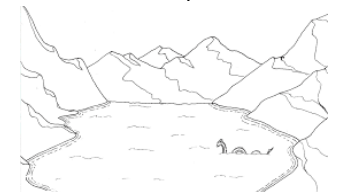
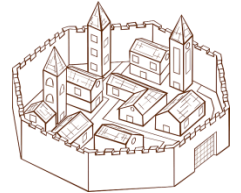
Silena – po latinsky silentium – ticho. Práve v tichu sa spoznávam

seba, to, čo je nie moje, ale cudzie: hriech, zlo. V tichu hovorí Boh k môjmu srdcu: Ako sa vidím? Ako vidím svoj život? Skúmam, či som sa v tej legende našiel. Nech mi iný povie, ako ma vidí? Môj život, moje správanie? Moje „silné“ i „slabé“ stránky: ako ich vidím ja? (Ten druhý?) Na dlhej ceste životom sa to doteraz takto vykryštalizovalo. Som stále na ceste až do smrti a preto stále mám možnosť rozvíjať v sebe dobro, krotiť zlo, resp. zmeniť smer.

Mesto Silena obklopuje **múr**. Vo vnútri mesta sú ľudia chránení. To mesto som JA. Akým múrom sa obklopujem? Chráni ma pred nebezpečenstvami sveta alebo som ho postavil zo samých ostrých skál, ktoré zraňujú tých, čo sa ku mne približujú? (Ako to vidí ten druhý?) Je malta slabá a múr poškodený a preto nepriateľ môže ľahko vniknúť? Alebo je pevný, nepreniknuteľný a bez brán, otvorov a ani priatelia nemajú prístup?

More, jazero, veľké vody sú vždy symbolom podvedomia. (Ak máš starosti, snívaj sa ti, že sa brodiš vo vode. Tá je dravá alebo pokojná, čistá alebo plná blata...) Tam, na dne je životodarná sila ale aj strašná, priepastná hĺbka. To, čo sa odtiaľ vynára, je mi neznáme. Mám z toho strach. Nechcem o tom vedieť. Alebo si uvedomujem, že to je moja opora? A či naopak? Ohrozuje ma to a ja by som najradšej unikol? Kto mi pomôže? Kto ma spasí?

Drak, to je všetko, čo ma skutočne ohrozuje a od čoho mám strach. To sú temné sily v mojej duši. Niekedy tú „tmu“ presúvam na iných (aj to je starý známy hriech: „Žena mi dala...Had mi ponúkol“ „A či som ja strážcom svojho brata?“) Alebo to mnou lomcuje, zdá sa, že ma tie temné/tmavé sily

už-už premáhajú a strácam rovnováhu. Keď si s tým neviem poradiť, stane sa to vo mne hladným, nenásytným zvieraťom.

Kráľ, to je naša vnútorná kontrolná inštancia (=svedomie). Ona preberá vedenie. Na jednej strane volí cestu menšieho odporu: „Dajte mu, čo chce!“ a kreativita stagnuje. Pretože sa to v nás „prevážilo“ na jednu stranu, strácame vnútornú rovnováhu. Naša duševná „Silena“ sa dostáva do núdze. Mešťania nevidia iné východisko, len **obetu**. Dávajú netvorovi to, čo vlastne sami potrebujú k životu. Za akú cenu si ja kupujem svoj „pokoj?“ Budem raz musieť ľutovať tieto nezmyselné obety?

Na druhej strane je tu potreba ochraňovať, zachraňovať, skryť to, čo je nám dôležité a vzácné. V legende sú to **ovce**. Ale tieto sú symbolom toho, čo je v nás mladé, slabé, čo potrebuje ochranu, bezpečný ochranný múr. To môžu byť malé, neisté kroky smerom k niečomu novému, čo vo mne rastie: postoje k sebe, k ľuďom, k Bohu. Zdá sa mi, že svet nemá pre to NOVÉ nijaké porozumenie.

Na miesto oviec nastúpi ako obeť sám **človek**. Vzdávam sa svojho pôvodného ja, svojho od Boha určeného poslania na tomto svete. Tam, kde niet opory a ochrany, povstáva všeličo náhodné, neplánované, nakoniec nás to zotročí.

Lós padol na **kráľovskú dcéru**. Na to, čo je v nás materské, citové, dobré a krásne. Duša. Nikým nechránená princezná odchádza v ústrety drakovi, ochotná obetovať sa. Najneskôr tu sa vo mne má vynoriť otázka: Či z tejto smrteľnej situácie už niet nijakého východiska? Či už nie je možná nijaká záchrana?

Jurajova cesta sa križuje s cestou princeznej. V ruke má **zástavu so znamením kríža**. Kríže nášho života majú rôzne mená. V Silene je to krajný strach, lebo je to strach pred smrťou. Juraj má v rukách znak, ktorým sa dá strach premôcť. V kríži sa nám zjavuje Ten, ktorý zničil „osteň smrti“ (1 Kor 15, 55-56). Zástava s krížom je znamením víťazstva (viď obrazy Zmŕtvychvstaleho!). Je symbolom spásy. Tak, ako kríž má rôzne smery (4 strany), ktoré sa nakoniec zbiehajú do stredu, tak aj tu sa spája nebo a zem, duch a telo, Boh a človek, ja a svet. Boh aj nám pomôže zvíťaziť nad protichodnosťami v našom živote.

Juraj prichádza na koni, ponáhľa sa zachrániť princeznú – cvála. Kôň je symbolom rýchlosti a obratnosti. Biela farba je farbou čistoty. **Symbol – biely kôň** – víťazstvo Cirkvi Pána, Kristovej nevesty, ktorá je nevinná a bez poškvrny. Tento symbol upriamuje pozornosť aj druhý príchod Pána Ježiša Krista. Legenda končí symbolom koňa – Juraj odcválal na koni. To mi má pripomínať večnosť, víťazstvo Krista, posledné veci – stretnutie s Kristom na konci môjho života a tiež na konci vekov. Som rýchly, pohotový, disponovaný prísť tam, kde potrebujú pomoc? Rozmýšľam nad večným životom – čo bude po smrti? Uvedomujem si, že patríam do Cirkvi, do víťazného tímu Pána Ježiša?

Juraj je ozbrojený. Má aj helmu. **Helma** chráni hlavu. Naše duchovné a rozumové schopnosti. **Pancier** mu dáva pocit istoty a sebavedomia. Nedá sa tak ľahko vyvieť z rovnováhy. Dôveruje intuícii, ktorú nosí v srdci. Svojou **kopijou** si zabezpečuje dostatočný odstup od udalostí okolo seba. S touto kopijou sa rozhodne boj medzi životom a smrťou. Táto zbraň urobí koniec nezmyselným obetiam. K tomu nám pomôže len jasný duchovný pohľad!

Juraj sa pýta princeznej na **meno jej strachu**. Vlastne jeho otázka dáva priestor strachu, ktorý si teraz môže s pokojom uvedomiť, dať mu meno. A Juraj sa nehne z miesta, je rozhodnutý zostať pri nej až do chvíle, kým ten strach premôže. Juraj v nás je istota, pevná viera a láska k blížnemu.

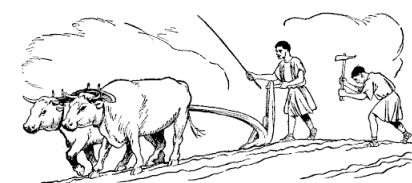

Drak v nás umrie, alebo ho skrotíme len tak, keď v sebe mobilizujeme všetky sily. Keď máme pripravené všetky zbrane. Keď je v nás rovnováha, lebo dôverujeme. Po tomto hrdinskom čine (víťazstvo nad zlom) dozrievame a stávame sa silnejšími. Takto sa môžeme znova vydať s novými silami na cestu.

Na mnohých obrazoch legendy stoja okolo Juraja (a princeznej s drakom na motúzku) mnohí ľudia. Jurajov čin zachránil mnohých, nielen princeznú. Tá **drží draka na povraze**, je s ním spojená. Vzala do svojich rúk to zvieracie v človeku, aby to pozdvihla do pravej ľudskosti. Takto – skrze ňu – vstupujeme do vyššej sféry.

Kráľ ďakuje Jurajovi. Ponúka mu všetky svoje **poklady**. Juraj ich však rozdelí medzi chudobných. Aj týmto „vyrovnáva“ svet, ktorý je kvôli bohatým a chudobným v nerovnováhe. Takto, len takto môže rásť spokojnosť a pokoj v meste Silena, v nás a okolo nás. Vďačnosť sa vždy prejavuje službou. Som skutočne vďačný? Slúžim? Rozdávam (sa)?

Meno Juraj znamená roľník. **Roľník** sa stará o zem, aby prinášala úrodu. Ježiš

rád používa obrazy z roľníckeho života: Obrábanie pôdy, rozsievac, žatva, vinohradníci...Mojou úlohou je stať sa roľníkom svojej duše a starať sa aj o duše, ktoré mi Pán zveril, zverí... Som roľníkom svojej duše? Ako často zbieram kamene hriechov – spytujem si svedomie, pristupujem k sviaťosti zmierenia? Čo rozsievam? Do svojej duše, do duší

iných? Čo žnem – zbieram, aké ovocie – dobro alebo zlo?

Juraj bol veriacim kresťanom a zostal neustále **spojený s Kristom**, ktorý tiež chcel ľudí vždy len ochraňovať, uzdravovať, robiť im dobre a nakoniec za nich aj umrel a vždy nebojácne stál na strane pravdy a spravodlivosti.

Čo sme sa od sv. Juraja naučili?

On vie, že keď sa drakovi nepostavíme do cesty, ten bude stále nenásytnejší a zničí nás. Je ochotný bojovať, riskovať svoj život v boji proti mocnej oblude, ktorá chce viac MAŤ ako BYŤ. Dať sa do boja a zvíťaziť.

Človek má silu odolávať. Aj proti vlastným chybám, slabostiam a nerestiam. Krotí v sebe v Ježišovom mene, v znamení Jeho kríža, svojho draka. Tá obluda potom zaspí. Spí, ale necítte sa príliš v bezpečí. Ona spí, ale žije. Môže sa kedykoľvek prebudiť.

Preto „Bdejte, aby ste neprišli do pokušenia!“ (Mt 26, 41).

POVINNÉ ÚLOHY

1. Test:

- Kto bol sv. Juraj?
 - vojak
 - kráľ
 - roľník
- V ktorom storočí žil sv. Juraj?
 1. stor. pred Kr.
 1. stor. po Kr.
 4. stor. po Kr.
- Kde sa narodil sv. Juraj?
 - v Jeruzaleme
 - v Kapadócií
 - v Lydde
- Akou smrťou zomrel sv. Juraj?
 - na chorobu
 - na starobu
 - mučeníckou
- Kedy slávime spomienku sv. Juraja v liturgickom kalendári?
 - 23./24. apríl
 29. september
 3. december
- Čo nie je atribút sv. Juraja?
 - krídla
 - drak
 - kopija
- Kto šíril kult sv. Juraja?
 - rímski vojaci
 - križiaci
 - hasiči
- Ktoré združenie má za patróna sv. Juraja?
 - švajčiarska garda
 - skauti
 - eRko
- Sv. Juraj patrí medzi:
 - 14 pomocníkov v núdzi
 - 72 učeníkov Pána Ježiša
 - 12 apoštolov
- Jakub de Voragine príbeh o sv. Jurajovi opísal v knihe:
 - Legenda aurea
 - Moravsko – panónske legendy

c. Byzantské legendy

2. Symboly v Legende:

Prirad':	
Cudzie mesto	spojený s Kristom (kresťan)
Múr	Zlo
Jazero	mladé, slabé
Drak	vyrovnanie sveta
Ovce	starostlivosť o zem, úroda
Zástava s krížom	víťazstvo Cirkvi
Helma	víťazstvo Krista
Pancier	spútanie, ovládanie (sa)
Kopija	duchovné a rozumové schopnosti
Povraz	ukončenie nezmyselných obiet
Princezná	istota a sebavedomie
Kráľ	materské a krásne
Poklady	svedomie
Roľník	ochrana
Sv. Juraj	Podvedomie
Biely kôň	odstup od vecí

NEPOVINNÉ ÚLOHY

Jazykové okienko

Georgius	taliancky
Georg	anglicky
George	maďarsky
Jurij	španielsky
Jiří	francúzsky
Jerzy	grécky
György	latinsky
Jorge	nemecky
Geórgios	poľsky
Giorgio	česky
Georges	rusky
?	?

Literárne okienko

Legenda je...

Pranostiky:

Svätý Juraj zvíťazil nad drakom, aj na zimou vyhrá.

Ak mráz vidí Ďuru, opustí každú džuru.

Svätý Juraj už k letu smeruje.

Svätý Juraj jar i pastvu otvára.

Jasný Juraj, pekná jeseň. Hrmenie pred Jurajom bolo predzvesťou nepriaznivého roka.

Dzur – kravy dur!

Pred Dzurom môžeš kliešťami trávu ťahať zo zeme, nevyjde, po Dzure ju môžeš mlatkom biť, vyjde.

Svätého Ďura, vyháňa von ščúra (šťúra = bodavý hmyz)

Saď zemiaky na Ďura, bude plná pivnica je i komora.

Na Juraja lastovičiek návrat do rodného kraja.

Ak sa už na Ďura v žite havran skryje, v tom roku chlieb lacný židákov ubije.

Kfkanie žiab pred Jurajom signalizovalo, že po Jure zmĺknu, pretože príde ešte zima.

Ďuro i Marek, mrazom nás zalek.

Historické okienko – známy Jurajovia:

Jorge Mario Bergoglio – (1937, Argentína) – jezuita, arcibiskup a kardinál v Buenos Aires, pápež František (od 2013)

Juraj Selepčény-Pohronec –

Juraj Fándly –

Pier Giorgio Frassati –

Doplň známeho Juraja:

Geografia:

Označ na mape obce, ktoré majú v erbe sv. Juraja:

Sv. Jur	Borský sv. Jur	Bobrovec	Bíňovce
Doľany	Dolná Lehota	Dolné Trhovište	Ďurďošik
Hubošovce	Jur nad Hronom	Jurské	Kolačkov
Nitrianske Hrnčiarovce	Plášťovce	Podolie	Podhorie

Rudník	Slovinky	Spišská Sobota	Teplička SNV
Turčiansky Ďur	Veľké Bierovce	Žemliare	

Botanické okienko:

Georgina – druh z

Georgina – *dahlia* – je

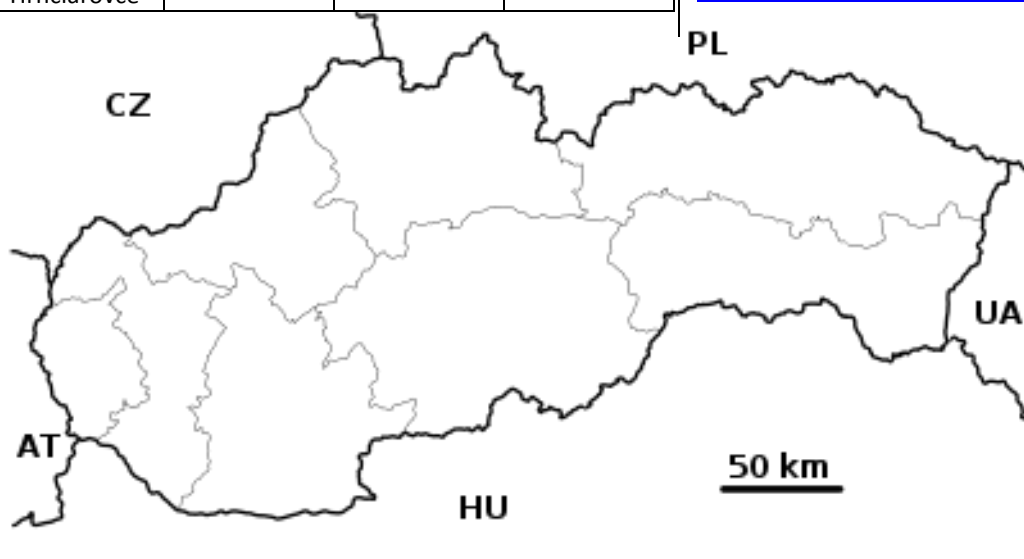
Umenie a kultúra: Spišská Sobota – Kostol sv. Juraja – (prečo je vzácny? – stručný opis kultúrnej pamiatky):

Hudobné okienko:

Georg Friedrich Händel – Oratórium Mesiáš – Aleluja:

<https://www.youtube.com/watch?v=IUZEtVbJT5c&pbjreload>

=10

Osemsmerovka s tajničkou: BEDÁKAL, BEZPEČIE, BIČOVAŤ, ČLOVEK, CHVOST, DIOKLECIÁN, DRÁK, ERB, GEORGIUS, GÁGOR, HLADNÝ, HRADBY, HRDLO, HROZNÝ REV, JAZERO, KAPPADÓCIA, KRIŽIACI, KÔŇ, LEGENDA AUREA, LEŽAL, ĽUDIA, MENO, MESTO, MINULI, MÄSO, NARIEKALI, NENÁSYTNÝ, OCHRANA, OHEŇ, OPEVENENÉ, PATROCÍNÍUM, PLAČ, POSTAVIŤ, POĎAKOVAĽ, PREMOHOL, PRINCEZNÁ, RÍMSKY DÔSTOJNÍK, SAMUČICKÁ, SILA, SILNEJŠÍ, SKROTIŤ, SMRŤ, SMUTNÁ, SMÚTOK, SPOKOJNÝ, SÍRA, ŠTATIE HLAVY, ŠĽAHAL, TVRDOHLAVO, UTEČ, VIALA, VODA, V ZNAMENÍ KRIŽA, VŠETKO, ZACHRÁNIŤ, ZLO, ZVÍŤAZIL, ZÁKON, ZÁSOBY, ZÁSTAVA S KRIŽOM, ZÁZRAKY, ZÚFALÝ

Modlitba:

Všemohúci Bože, velebíme tvoju moc vo svätom Jurajovi, ktorý svojím utrpením nasledoval tvojho Syna; prosíme ťa, daj nám na jeho orodovanie silu, aby sme vždy zvíťazili nad zlom a každodenný kríž niesli v spojení s Ježišom Kristom, ktorý je Boh a s tebou žije a kraľuje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.

S	S	L	O	H	O	M	E	R	P	L	A	V	O	K	A	Ď	O	P	B
Í	I	H	V	Ť	Č	L	O	V	E	K	Z	S	P	O	K	O	J	N	Ý
R	O	L	Ý	I	I	Ž	O	Ž	R	V	É	N	E	N	E	V	E	P	O
A	V	A	A	L	A	T	A	Ž	Í	R	K	Í	N	E	M	A	N	Z	V
B	E	D	Á	K	A	L	O	Ť	M	R	O	G	Á	G	U	L	P	L	O
E	R	N	S	Á	M	F	A	R	S	U	K	A	N	A	R	H	C	O	O
Z	Ý	Ý	M	C	N	Z	Ú	A	K	U	I	S	B	I	Č	O	V	A	Ť
P	N	N	Ú	E	I	T	M	Z	Y	S	I	N	A	Y	B	D	A	R	H
E	Z	V	T	L	N	U	U	O	D	V	U	G	Í	V	A	R	R	J	Z
Č	O	Š	O	Y	Č	O	V	M	Ö	P	A	H	R	C	A	V	Y	A	Á
I	R	E	K	I	S	Ť	R	M	S	O	R	L	R	O	O	T	Ň	Ö	K
E	H	T	Č	N	Ň	Á	I	B	T	S	S	I	H	D	E	R	S	D	O
L	O	K	K	E	A	N	N	R	O	T	Y	I	N	E	L	G	T	Á	N
U	Á	O	H	Á	U	R	Ž	E	J	A	E	K	L	C	I	O	U	A	Z
D	I	O	K	L	E	C	I	Á	N	V	C	T	A	N	E	T	E	P	P
I	C	A	I	Ž	I	R	K	E	Í	I	O	H	O	R	E	Z	A	J	R
A	I	C	Ó	D	A	P	P	A	K	Ť	E	D	V	Č	Z	J	N	Ť	O
M	Ö	C	Ť	K	A	L	L	A	H	A	L	Š	A	O	Ž	Á	Š	Á	S
A	E	R	U	A	A	D	N	E	G	E	L	Y	B	O	S	Á	Z	I	Á
D	É	Z	L	Č	Z	A	C	H	R	Á	N	I	Ť	O	O	T	S	E	M